

Закон о правима радника за чијим је радом престала потреба

Закон је објављен у "Службеном гласнику СРС", бр. 16/89. Види: чл. 120. тач. 5. Закона - 45/91-1782.

НАПОМЕНА

Закон је престао да важи осим одредаба чл. 8. и 10. које ће се примењивати до уређивања питања из чл. 27. и 29. Закона о радним односима посебним прописима - види: чл. 120. тач. 5. Закона - 45/91-1782.

3. Докуп стажа

Члан 8.

Организација може, на захтев радника ради остваривања права на пензију да му докупи стаж, највише до пет година, и то:

- 1) раднику који је навршио 60 година живота (мушкарац) или 55 година живота (жена);
- 2) раднику који је навршио 35 година пензијског стажа (мушкарац), или 30 година пензијског стажа (жена), без обзира на године живота;
- 3) раднику-инвалиду рада II и III категорије инвалидности коме се због навршених година живота не обезбеђује право на преквалификацију, односно доквалификацију, у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању.

Организација врши докуп стажа у смислу става 1. овог члана под условима и на начин утврђен самоуправним општим актом Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника (у даљем тексту: Заједница пензијског и инвалидског осигурања).

Заједница пензијског и инвалидског осигурања је дужна да по захтеву из става 1. овог члана, донесе решење у року од 15 дана од дана предаје уредног захтева.

5. Плаћено одсуство

Члан 10.

Организација може да упути радника на плаћено одсуство док му се не обезбеди једно од права из члана 5. став 1. овог закона.

За време плаћеног одсуства у смислу става 1. овог члана, радник има право на накнаду личног дохотка у висини утврђеној самоуправним општим актом, која не може бити мања од законом зајамченог личног дохотка и права из пензијског и инвалидског осигурања и здравствену заштиту.

Организација има право да радника који користи плаћено одсуство из става 1. овог члана радно ангажује под условима утврђеним у члану 3. овог закона.

Радник је дужан да се на позив организације у року од 24 часа од уручења позива, јави организацији ради радног ангажовања.

Осим права из става 2. овог члана, друга права радника по основу рада мирују.

ОСНОВНИ ТЕКСТ

Закон о правима радника за чијим је радом престала потреба

Закон је објављен у "Службеном гласнику СРС", бр. 16/89.

I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Организација удруженог рада, друга самоуправни организација и заједница и радна заједница (у даљем тексту: организација) која утврди да је, услед технолошких и других унапређења којима се доприноси већем успеху у њеном раду и пословању, престала потреба за радом радника (у даљем тексту: радник), дужна је да том раднику обезбеди права из рада и по основу рада у складу са одредбама овог закона.

Члан 2.

Надлежни орган у организацији може утврдити да је за радом радника престала потреба и одлучити о његовим правима из рада и по основу рада у смислу члана 1. овог закона, ако у организацији не постоји могућност да се радник распореди на друге послове и радне задатке који одговарају његовој стручној спреми, односно радној способности или да се стручно оспособи, доквалификује, односно преквалификује за рад на другим пословима и радним задацима.

Одлуку да је за радом радника престала потреба надлежни орган доноси по претходно прибављеном мишљењу организације синдиката, а у складу са програмом технолошких и других унапређења организације и критеријума на основу којих се исказује престанак потребе за радом радника.

Члан 3.

Организација може радника, док му се не обезбеди једно од права утврђених овим законом, да ангажује на обављању послова и радних задатака који одговарају његовој стручној спреми, односно радној способности.

Радник који није ангажован у смислу става 1. овог члана може да буде упућен на рад на одређено време у другу организацију на основу споразума надлежних органа организација.

Радник који није ангажован у смислу ст. 1. и 2. овог члана, док му се не обезбеди једно од права утврђених овим законом, има право на накнаду личног дохотка у висини личног дохотка који би остваривао на пословима и радним задацима на којима је био распоређен.

За време радног ангажовања, у смислу ст. 1. и 2. овог члана радник има право на лични доходак у складу са основним мерилима утврђеним самоуправним општим актом организације у којој је радно ангажован.

Лични доходак из става 4. овог члана исплаћује организација у којој је радник у радном односу, са правом повраћаја од организације у коју је радник упућен на рад у смислу става 2. овог члана.

Члан 4.

Организација је дужна да, у року од пет дана од дана доношења одлуке из члана 2. овог закона, у смислу прописа о запошљавању, пријави радника надлежној самоуправнијој интересној заједници запошљавања (у даљем тексту: заједница запошљавања).

Заједница запошљавања дужна је да, непосредно или у сарадњи са организацијом у којој је престала потреба за радом радника, предузима одговарајуће мере и активности ради остваривања права радника утврђених овим законом.

Заједница запошљавања, дужна је да, у сарадњи са организацијама, донесе посебан програм запошљавања, стручног оспособљавања, доквалификације или преквалификације ради запошљавања радника.

II. ПРАВА РАДНИКА

Члан 5.

Раднику не може да престане радни однос док му се не обезбеди једно од следећих права:

1. заснивање радног односа у другој организацији, на пословима и радним задацима који одговарају његовој стручној спреми, односно радној способности;

2. стручно оспособљавање, доквалификација или преквалификација и после тога заснивања радног односа у другој организацији;

3. докуп пензијског стажа ради остваривања права на пензију (у даљем тексту: докуп стажа);

4. једнократна новчана накнада (у даљем тексту: отпремнина).

Радник коме организација није могла да обезбеди ни једно од права из става 1. овог члана може да се упути на одсуство уз накнаду личног дохотка (у даљем тексту: плаћено одсуство).

1. Заснивање радног односа у другој организацији

Члан 6.

Организација је дужна да, у сарадњи са заједницом запошљавања, предузме одговарајуће мере и активности да се раднику обезбеди заснивање радног односа на неодређено време у другој организацији, на пословима и радним задацима који одговарају његовој стручној спреми, односно радној способности.

Радник заснива радни однос у смислу става 1. овог члана без конкурса, односно огласа, на основу споразума о преузимању који закључују надлежни органи организације.

2. Стручно оспособљавање, доквалификација или преквалификација ради заснивања радног односа у другој организацији

Члан 7.

Ради заснивања радног односа на неодређено време у другој организацији, организација може, у сарадњи са заједницом запошљавања, раднику млађем од 50 година живота (мушкарац), односно 45 година живота (жена) обезбедити стручно оспособљавање, доквалификацију или преквалификацију.

Радник који је стручно оспособљен, доквалификован или преквалификован у смислу става 1. овог члана, заснива радни однос у другој организацији на начин утврђен у члану 6. став 2. овог закона.

За време стручног оспособљавања, доквалификације или преквалификације радник има право на накнаду личног дохотка у висини личног дохотка који би остваривао на пословима и радним задацима на којима је био распоређен.

3. Докуп стажа

Члан 8.

Организација може, на захтев радника ради остваривања права на пензију да му докупи стаж, највише до пет година, и то:

- 1) раднику који је навршио 60 година живота (мушкарац) или 55 година живота (жена);
- 2) раднику који је навршио 35 година пензијског стажа (мушкарац), или 30 година пензијског стажа (жена), без обзира на године живота;
- 3) раднику-инвалиду рада II и III категорије инвалидности коме се због навршених година живота не обезбеђује право на преквалификацију, односно доквалификацију, у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању.

Организација врши докуп стажа у смислу става 1. овог члана под условима и на начин утврђен самоуправним општим актом Републичке самоуправне интересне заједнице пензијског и инвалидског осигурања радника (у даљем тексту: Заједница пензијског и инвалидског осигурања).

Заједница пензијског и инвалидског осигурања је дужна да по захтеву из става 1. овог члана, донесе решење у року од 15 дана од дана предаје уредног захтева.

4. Отпремнина

Члан 9.

Радник, који се са овлашћеним органом организације споразуме да му престане радни однос, има право на отпремнину у висини од најмање 24, а највише 36 просечна месечна лична дохотка који је остварио у тромесечју пре остваривања права на отпремнину.

Радник има право на отпремнину у смислу става 1. овог члана под условом да та средства употреби за:

- 1) обављање самосталне делатности личним радом или обављање пољопривредне делатности (оснивање приватног предузећа, радње, пољопривредног газдинства и др.);
- 2) удруживање рада и средстава у уговорно или мешовито предузеће, задругу и друге облике удруживања;

3) удруживање средстава у другу организацију која послује средствима у друштвеној својини ради стварања услова за његово запошљавање.

Право из става 1. овог члана не припада раднику који је испунио услове за остваривање права на пензију у смислу прописа о пензијском и инвалидском осигурању.

Сматра се да је радник коме је исплаћена отпремнина у смислу става 1. овог члана остварио право на рад за период од двоструко више месеци у односу на број месеци за које му је исплаћена отпремнина, па му за тај период заједница запошљавања неће посредовати у запошљавању у организацији која послује средствима у друштвеној својини.

Радник остварује право на отпремнину у смислу става 1. овог члана даном утврђеним у споразуму о престанку радног односа.

5. Плаћено одсуство

Члан 10.

Организација може да упути радника на плаћено одсуство док му се не обезбеди једно од права из члана 5. став 1. овог закона.

За време плаћеног одсуства у смислу става 1. овог члана, радник има право на накнаду личног дохотка у висини утврђеној самоуправним општим актом, која не може бити мања од законом зајамченог личног дохотка и права из пензијског и инвалидског осигурања и здравствену заштиту.

Организација има право да радника који користи плаћено одсуство из става 1. овог члана радно ангажује под условима утврђеним у члану 3. овог закона.

Радник је дужан да се на позив организације у року од 24 часа од уручења позива, јави организацији ради радног ангажовања.

Осим права из става 2. овог члана, друга права радника по основу рада мирују.

III. ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА ПРОТИВ ВОЉЕ РАДНИКА

Члан 11.

Раднику може да престане радни однос против његове воље:

1. ако одбије да се радно ангажује у смислу одредбе члана 3. ст. 1. и 2. овог закона;
2. ако се из неоправданих разлога не јави ради радног ангажовања у смислу члана 10. став 4. овог закона.

Раднику престаје радни однос против његове воље:

1. ако одбије да заснује радни однос у другој организацији на начин утврђен у члану 6. став 2. овог закона, у складу са прописима о радним односима;
2. ако одбије да се стручно оспособи, доквалификује или преквалификује, односно да заснује радни однос у смислу члана 2. став 1. и члана 7. став 2. овог закона, у складу са прописима о радним односима.

IV. ЕВИДЕНЦИЈА О РАДНИЦИМА ЗА ЧИЈИМ ЈЕ РАДОМ ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Члан 12.

Заједница запошљавања води евиденцију пријављених радника за чијим је радом престала потреба.

Евиденција из става 1. овог члана води се на начин и средствима утврђеним прописима из области запошљавања.

Евиденција из става 1. овог члана престаје да се води:

- када радник заснује радни однос на неодређено време;
- када се раднику докупи стаж ради остваривања права на пензију;
- када радник оствари право на отпремнину;
- у другим случајевима у којима, у складу са прописима о запошљавању, престаје да се води евиденција о лицима која траже запослење.

V. ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА РАДНИКА

Члан 13.

Средства потребна за остваривање права радника утврђених овим законом обезбеђују се у организацији у којој је утврђен престанак потребе за радом радника.

Члан 14.

У обезбеђивању средстава из члана 13. овог закона може учествовати и заједница запошљавања, односно Републичка заједница запошљавања.

Средства за учешће заједнице запошљавања, односно Републичке заједнице запошљавања за намене из става 1. овог члана обезбеђују се:

- 1) удруживањем средстава организација, у смислу прописа о запошљавању;
- 2) из дневнице солидарности, у складу са законом;
- 3) из средстава заједничких резерви организација и друштвено--политичких заједница;
- 4) из средстава доприноса за запошљавање, који се плаћа према прописима о запошљавању;
- 5) из других средстава утврђених у складу са законом.

Заједница запошљавања, односно Републичка заједница запошљавања учествује у обезбеђивању средстава из става 1. овог члана под условима, у висини и на начин утврђеним самоуправним општим актом, полазећи нарочито од: броја и квалификационе структуре радника, акумулативне способности организације, просечног месечног личног дохотка по раднику, улагања средстава у нове програме запошљавања и др.

Члан 15.

Средства из члана 14. став 2. овог закона уплаћују се код надлежне организационе јединице Службе друштвеног књиговодства на рачуне групе 842 са којих се преносе одговарајућој заједници запошљавања и не могу бити предмет принудног извршења.

VI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 16.

Новчаном казном од 300.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај организација:

1. ако утврди престанак потребе за радом радника супротно одредбама члана 2. овог закона;
2. ако раднику не обезбеди једно од права из члана 9. и члана 10. став 2. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у организацији новчаном казном до 300.000 динара.

Члан 17.

Новчаном казном од 200.000 до 700.000 динара казниће се за прекршај Заједница запошљавања:

1. ако не донесе програм запошљавања из члана 4. став 3. овог закона;
2. ако посредује у запошљавању радника коме је исплаћена отпремнина супротно одредбама члана 9. став 5. овог закона;
3. ако не води евиденцију у смислу члана 12. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у Заједници запошљавања, новчаном казном до 200.000 динара.

Члан 18.

Новчаном казном од 200.000 до 700.000 динара казниће се за прекршај заједница пензијског и инвалидског осигурања, ако не донесе решење о докупу стажа у року из члана 8. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у заједници пензијског и инвалидског осигурања новчаном казном до 200.000 динара.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 19.

Организација, заједница запошљавања, Републичка заједница запошљавања и Републичка заједница пензијског и инвалидског осигурања дужне су да усагласе самоуправна општа акта са одредбама овог закона, најдоцније у року од три месеца од дана његовог ступања на снагу.

Члан 20.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи члан 127а Закона о радним односима ("Службени гласник СРС", бр. 37/86, 46/87, 52/87, 16/88 и 37/88).

Члан 21.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Социјалистичке Републике Србије".

ИЗМЕНЕ

Члан 120. тачка 5. Закона о радним односима

Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 45/91.

Члан 120.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе:

...

5. Закон о правима радника за чијим је радом престала потреба ("Службени гласник СРС", број 18/89), осим одредаба чл. 8. и 10. које ће се примењивати до уређивања питања из чл. 27. и 29. овог закона посебним прописима;

...